

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta este de 2 ori: Mercuria si Duminea, Foaia, candu concedu ajutoariale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tiera esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunatoria.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de faciar publicare.

Nr. 8.

Brasiovu 10 Februaru 29 Ian.

1869.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Telegramu

alu „GAZETEI TRANSILVANIEI“

Temisiór'a 8 Febr. 2 ore 30 min. dupa prandiu, sositu la 5 ore 10 min.

„Conferinti'a nationale intrunindu preste 500 participatori de prin tote partile, multi serbi si reportori diuaristici, decurse in deplina ordine. Ea vota recunoscentia Mocionesciloru si deputatoru nationali. Infintiarea partitei nationali de sine politica-opositionale activa in caus'a nationalitatiloru, sustinerea proiectulu deputatoru nationali. In caus'a Ardélului: la resolutiunea loru. In caus'a Croatiei: la partit'a croata nationale. Combaterea dualismului, contrariu egalitatei nationale. Solidaritatea cu natiunile de asemenea interesu. La organisarile interne principiale democratice. In caus'a alegeriloru parol'a candidatiloru pentru partit'a nationale intru tote solidaria. Infintiarea unui comitetu centrale conducatoriu si comitete particulari prin cercuri. Tote pre cale publica legale. Respingerea calumnieloru de ilegalitate. Deputatii nationali nu potu primi oficia guverniali. Insufletire mare! A sera conductu imposante Mocionesciloru si lui Miletits. —

Brasiovu 3 Febr. 1869.

Cuprinsulu telegramului de susu ne da cea mai pipaita dovada despre seriozitatea, cu carea s'a decisu intieleginti'a adunata in conferinti'a dela Temisiór'a la lupt'a cea sacra constitutionale, pentru existinti'a nationale. Tractarea maioritatii dietei trecute si a diuaristice maghiare de tota colorea facia cu portarea si cu pretensiunile nationalitatiloru a facutu tabula rasa din tota increderea, ce o astepta acelu torente politicu antagonu si o mai provoca inca si acum atatu prin diuaristica, catu si prin emisarii loru, cari ambla cá roiulu prin tote cercurile de alegeri, spre a ademeni pe cei lesne credietori prin midilóce corumpatorie, numai cá se-si intarésca partit'a cu deputati. Era lesne fratelui epitropicu a face computulu politicu cu nesce minoreni. Conferinti'a inse cea dela Becicherecu si cea dela Temisiór'a a doveditu, ca fratii respinsi si considerati totu cá minoreni de catra primogenitulu frate, nu se mai incedu accetua in manipularea cu ereditatea comuna, care pentru ei se sleesce pe di ce merge; ci uninduse intre sene, vreau a-si elupta, elupta partea cuvenita fara scadere, cá asia refuinduse se se póta restaura increderea fratiésca, fara care nu e nici veitória nici prosperare in familia. — Amu dori deci, cá conclusele conferintiei se se privésca de totu sufletulu, ce -si iubesc natiunea si viéti'a, de base si de direptiva la tote luptele constitutionali, cu una una-

nimitate impunetória. Pecatulu celu mai fatalu, care nu mai deseca cup'a suferintieloru pentru noi, scimn cu totii, ca a fostu imparechiarea si desmatulu seu neattitud'a cea destrabalata a natiunei. — „Vis unita valet.“ Pasindu toti romanii cu o anima si cu unu cugetu fara reserva a sustiené o disciplina nevidabile in partit'a nationale, cum tiene si partit'a lui Deák si cea a stangei prin cointielegere neignita a comiteteloru de cercu cu comitetulu centralu, le va succede a-si revindeca dorintiele prin luptatorii loru cei fideli si nedependinti, pe cari ii voru alege, dupa ce -si voru da parol'a a lupta pe bazea programei de susu. — Solidaritatea intre natiuni, pactata pe bazea intereseloru egale, e una garantia pentru succesulu luptei leale, la care si au datu parol'a fratiésca.

Asteptamu referate mai detaiate din conferinti'a, pana atunci ei uramu succesulu celu mai satisfacatoriu si DD. Mocionii unu buchetu de urari din florile animei, celei mai caldu batatorie, pentru ca au luat u iniciativ'a la acésta cointielegere comuna! —

Fragmente si episoade istorice dela 1861 incóce.

IV.

Uniunea si unele consecentie ale ei.

„Transilvani'a este fiic'a vitrega a monarchiei, era poporul romanescu este asia precum ilu descriesese nemuritorulu Iosifu II., adica: animalulu pe carele 'lu incalica toti.“ Acésta sentintia vechia inca totu -si mai avea intielesulu seu. Atat'a nu este de ajunsu; ci — dupa calamitatile impuse tieri si poporului, — mai urméza sarcasmulu. Spre confirmarea acestei asertiuni vomu reproduce aici cateva pasage din disertatiunea istorica a unui barbatu de statu, publicata cu inceputulu anului 1868 in Lipsi'a. Eta cum judeca acelu barbatu de statu despre purtarea romaniloru in anii 1866—67.

„Prim'a lovitura de mórte asupra sistemii lui Schmerling a venitu dela cancelariulu de curte Mailath. Acestu omu, smulgendu marele Principatu alu Transilvaniei din comunicatiunea cu senatulu imperialu, a sfarmatu acea pétra din unghiu a constitutiunei din Februaru, ér' efectuandu elu uniunea cu Ungari'a, pretinsa totudéun'a de maghiari, care inse in fapta nu existase decatu 2—3 luni din an. 1848, aduse dietei din Pest'a acea zestre, fara care nici insusi Deák nu ar' fi fostu in stare de a o indupleca, pentru cá se se abata dela program'a sa din an. 1861; era acea programa suná, cumca pana candu nu se voru restaura tote legile din an. 1848, diet'a nu este competenta pentru nici unu feliu de pertractari. Cu acea ocaziune germanii liberali facura totu odata esperiinti'a asupra romaniloru si sasiloru, era mai tardiu si asupra ruteniloru, cumca aceste nationalitati, asia numite „interesante“, le-au fostu de unu ajutoriu fórte nescuru, macaru ca regimulu le ajutase cá ele se apuce in patri'a loru de asupra (???) nationalitatiloru ce fusesera pana atunci suverane (maghiarii si polonii). Germanii liberali crediusera cumca, dupa ce regimulu imperialu ajutase pe acele popóre, cá se apuce de asupra*), le-ar' fi castigatu pentru centralismu; in locu de acésta inse ei trebuira se védia, ca indata ce regimulu centrale apucase de vale in diosu, si ca

*) Ce sarcasmu si ce neadeveru? —

dela acela nu mai este nimicu de speratu, acele popóra egoiste si fricóse din natur'a loru, impinse totuoddata prin egoismulu conducatoriloru besericesci, de cari depindeau ele, ajunsera care in castrele federalistice, care in cele dualistice. Capii, cá si glótele loru, nu erau capaci de alta idea, de catu a tiené cu guvernulu. Pre catu timpu regimulu era centralisticu, pentru acele popóra se intielegea de sine, ca ele inca trebuie se fia centralistice, ér' candu unu altu ministeriu veni cu alta credintia politica, ele inca o primira pe aceea. In prim'a Septembre esi rescriptulu, prin carele diet'a din Sibiu, compusa dupa legea electorale provisoria din dilele lui Schmerling, se desfacu si se conchiamá alt'a pe temeulu legei din 1791 pentru 19 Novembre, spre unu singuru scopu cá: legea de uniune din 1848, prin care desfiintanduse diet'a separata a Transilvaniei, acésta se incorporá simplu la Ungari'a, se se supuna la o revisiune nóua. Era lucru invederatu, cumca acea revisiune se va prefaca simplu in confirmarea acelu articlu; pentru ca, dupa acea lege vechia, diet'a se compunea din functionarii guvernului si din regalisti, cum si din deputati maghiari si secui in numeru ne-asemenatu mai mare, decatu poté se fia numerulu representantiloru romani si sasi. Acelu . . . de dieta era compusu din functionari, din regalisti si din deputati maghiari si secui alesi de toti cersietorii, — candu din contra dela romani se cerea 8 fl. dare directa fara darea capului; — cu tote acestea a potutu proclamá uniunea cu cea mai mare inlesnire. Déca inse romanii si sasii ar' fi voitu se se apere, apoi pentru ei stá numai o cale deschisa: Se nu aléga nici de cum la diet'a din Clusiu, precum maghiarii si secui in cei doi ani trecuti n'au luat u parte la diet'a din Sibiu, si precum germanii pe la inceputulu anului 1867 au fostu pré determinati a ignorá senatulu estraordinariu alu lui Belcredi. Spre asia ceva inse poporul romanescu si sasescu ii lipsise si barbati'a si concordia; ér' conductoriloru le a lipsitu devotamentulu. Guvernatorulu generalu, comitele de Crenneville, apucase a stramutá multu mai inainte guvernulu din orasiulu sasescu Sibiu in orasiulu maghiaru Clusiu; toti acei amplotiati maghiari, cari mai nainte fusesera suspinsi, au fostu reactivati, era Dr. Schmidt redactorulu dela „Hermannstädter Zeitung“ se retrase dela postulu seu, din cauza ca fú amenintiatu cu perderea profesoriei, déca va mai cutezá a criticá rescriptulu din 1-a Sept. Ce e dreptu, ca Conrad Schmidt, capulu natiunei sasesci si br. Siaguna, metropolitulu gr. ortodoxu au calatoritu la Vien'a; inse generalulu Gr. Haller, cancelariulu de curte, unu maghiaru, carele mai inainte functionase in Bud'a adlatus la generalulu guvernatoru archiducele Albrecht, le vorbi atatu de aspru, incatu ei -si perdura totu curagiulu si anume . . . prelatu nu mai védiu nici o cauza, pentru care se-si compromita metropoli'a castigata sub centralisatiune prin o resistentia ne-timpuria in contra regimulu dualistico-federalisticu. Candu Sterca Siulutiu, metropolitulu gr. catolicu voia se conchiamé unu congresu romanescu, diplomaticulu Siaguna se escusá intr'o epistola cucernica cu clasic'a sentintia: „potu se plangu, dar' nu pot u se ajutu“.

Comitele Conrad Schmidt a conchiamatu pentru sasi universitatea nationala, care stete in Sibiu dela 2 Octobre pana la 6 Novembre, aceea inse patimea de ból'a partiteloru, pentru ca fractiunea sasiloru tineri din Brasiovu tocmai cá si in dilele lui Schmerling a statu sub flamur'a maghiariloru. Asia universitatea nu facu altu ceva, decatu subserise o representatiune catra imperatulu, in care voia se-si reserve óresicare drepturi respective la diet'a ce era se se deschida; inse acele reserve sasesci intre impregiurarile de atunci nu aveau absolutu nici o insemnatate. In 20 Novembre se deschise diet'a din Clusiu, compusa din tote patru natiunile, sub presiedinti'a br. Fr. Kemény, carele in dilele lui Vay (1861), fusesse cancelariu alu acelu

mare Principatu. Regimulu din partea sa a si inceputu a tracta pe Transilvani'a ca parte integritoria a Ungariei, din cauza ca rescriptulu de deschidere nici decum nu provoca pe diet'a din Clusiu ca pe cea din Pest'a si cea din Agram, pentru ca se-si de votulu seu asupra diplomei din Octobru si a patentei din Februaru. Diet'a din Clusiu accepta in 6 Decembre, precum de sine se intelegea, articulu uniunii (din 1848), era apoi in intelesulu acestuia Transilvani'a nu mai era se aiba nici unu feliu de corp reprezentativu, ci avea se trimita 73 deputati la diet'a Ungariei in intelesulu legei electorale unguresci. Deputatii sasesci din Brasiovu, sub comand'a lui Bömches si unii romani sub comand'a lui Hosszu, se indetulara a insira cateva dorintie cu respectu la uniune si a le da la protocolu. Din contra majoritatea deputatilor sasi, condusa de Rannicher si a deputatilor romani condusi de metropolitii Siaguna si Sterea Siulutiu, compusera voturi separate, prin care cereau cu totu adinsulu conchiamarea unei diete transilvane, dupa legea electorala din dilele lui Schmerling. Se pre intelege de sine, ca tote aceste reserve si voturi separate nu mai erau de alta treba, decatu ca se fia aruncate in cosulu cu maculaturele; era anume in Pest'a nici ca a fostu verb'a vreodata despre respectarea acelor'a.

Pana aici veduramu in ce modu nemtiulu din Vien'a spala pe ardeleni cu caramida pentru tinent'a lor politica, observata dela finea an. 1865 pana in 1867. Dupa acestea se vedemu cum este judecata si procedur'a regimului din Vien'a din aceleasi timpuri.

„Regimulu din Vien'a inca nu'i merse mai bine cu reservele sale, pe care le respicase in rescriptulu seu din 25 Decembre. Elu dete voia Transilvaniei, ca se-si trimita reprezentantii sei la diet'a de incoronare in Pest'a; diet'a din Clusiu inse nu o disolvã, ci numai o proroga, primindu si tote actele si voturile separate, era in catu pentru uniunea definitiva, la acest'a ii puse conditiunea, ca se se complane tote diferintiele asia, incatu corón'a s'o póta sanctionã. Acest'a fu cea d'anteiu incercare practica (a ministeriului Belcredi) de a introduce sistem'a de balantiarie inca si in Ungari'a si a intemeie absolutismulu, recunoscundu drepturile cele mai contradictorie, pentru ca asia se fia paralizate unele prin altele. Ungurii inse isi batura jocu de acest'a scamatoriã (a regimului) intocmai precum isi batusera jocu si de voturile separate ale romanilor si ale sasilor. Urmarea fu, ca conservativii ruginiti, cari se lauda cu intieptiunea lor, cumca ei au datu pe Transilvani'a numai ca imprumutu la diet'a din Pest'a pentru ca se fia securi de bun'a purtare a acesteia, au reputatu o victoria numai ca a lui Pyrrhus. Preste acest'a regimulu porunci, ca rescriptulu din 7 Ianuaru 1866, datu catra diet'a din Clusiu numai se se citésca, era desbatere asupra lui se nu se sufere, ci sesiunea se se inchida indata.“

La acestu locu acelasi barbatu de statu isi bate jocu in expresiuni sarcastice inca si de aspra reprezentatiune a universitatei sasesci, adresata din 3 Martiu 1866 ca protestu catra imperatulu, pentru care apoi aceeasi universitate primi prin generalu Crenneville, cu dat'a din 26 Aprile, unu respunsu forte aspru, in care li se dice sasiloru curatu si respicatu, cumca purtarea lor este nelegala si fara nici o valóre, din care cauza li se si respinge pe langa descoperirea pre inaltei neplaceri. Acelasi barbatu de statu spune apoi, totu in bataia de jocu, in ce modu romanii si sasii infricosiati mersera ca oile la strunga pentru ca se aléga deputati la Pest'a, si asia intrara in cursa, din care voru vedé ei cum voru mai scapã. — (Va urmã.)

Ceva dela adunarea comitetului din districtulu Naseudului.

Crediendu, ca voru fi multi, cari voru asteptã se védia, ce direptiune amu luat si noi facia cu alegerile, ce nau se se faca pentru diet'a dela Pest'a, voiu aduce la cunoscintiã publica ceva din agendele comitetului districtuale.

Adunarea comitetului s'a tinenta in 14, 15, 16 si 19 Ian. Siedintiã prima a deschis'o siefulu districtului, cetindu o cuventare lunga, in care dupa cum -mi aducu aminte a disu cam asia:

Obiectele principale ale congregatiunii presente e ordinatiunea Esc. Sale ministrului de interne din 23 Dec. Nr. 24.129, in care se provoca universitatea acestui districtu a face pregatirile necesarie pentru alegerile de deputati pentru ciclulu dietei pestane din 1869—1876. Afara de aceea impartasirea mai multor legi, publicarea mai mul-

toru transcrieri venite dela alte universitati si pertractarea mai multor obiecte impartite la diverse comisii in congregatiunea din urma.

De si e obiectulu principale numai facerea pregatirilor pentru alegere, totusi me folosescu de acesta ocaziune a enarã cateva evenimente din cele mai insemnate dela congregatiunea din urma si cari atingu mai multu interesele districtului. S'a votatu in diet'a trecuta liniã calei ferata Aradu-Alb'a Iulia etc., legea despre cultur'a poporului, legea pentru egal'a indreptare a nationalitatiloru. Prin articulu 36 s'a stersu darea capului, aceea remasitia a timpului trecut, si s'a pusu darea de castigu. Ne mai memorandu altele, ca a adusu lege, prin care s'a otaritu relatiunea Transilvaniei cu Ungari'a.

Liniã ferata e unu avantaju mare pentru cultur'a poporului. Prin acest'a venimu in atingere cu fratii nostri de unu sange. De alta parte se deschide unu campu nou pentru industria. In specie interesele nostre materiali capeta unu avantaju mare. Prin votarea liniei ferate ni se deschide piatia noua pentru productele acestui districtu si anume pentru negutiatoriã cu lemne.

Legea despre cultur'a poporului indatoresce pre toti pruncii a cercetã scóla. — Acest'a respectã autonomiã confesiuniloru. Fiacare confesiune are dreptu asi redicã scóle, ca unde nu e in stare pasiesce statulu si pre spele sale se ingrigesce prin infiintarea de scóle si preparandii. Se ingrigesce despre midilócele, prin cari se se astringa parintii asi dá pruncii la scóla. Acesta lege este unu testimoniu despre inaintarea timpului in lumina, facia cu trecutul, candu era opritu prin lege romanului a amblã la scóla. (Dar' despre limb'a maghiara in scóle?)

Legea nationalitatiloru nu satisfacé nici celoru mai moderate pretensiuni ale celei mai mari parti din fiii patriei, acest'a o recunosc. Inse facia cu 20 de ani de mai inainte suntemu mai inaintati cu unu pasiu. Individulu i se dá celu mai latu dreptu, ba potu dice, ca in unele puncte e mai precisa, decatu articulu II din 1863/4 (!).

Ce se tiene de legea despre uniune nu me lasu in nici o recensiu, lasu ca timpulu se o critice. Credu inse a nu fi superflu a adauge, ca apasarea romanilor nu datéza dela uniune. Transilvani'a n'a fostu mai nefericita atunci, candu a fostu unita cu Ungari'a, decatu atunci, candu n'a fostu unita. In acestu asertu me sustienu legile dela 1526—1848.

Nu afla superflu a atinge mai incolo, ce se tiene de interesele acestui districtu. Acestu districtu este recunoscutu ca municipiu autonomu si inarticulatu in legile tieri.

O parte din legile aduse nu satisfacé dorintiloru nostre, inse aplecate de regimu cu bunavointia si primite cu incedere din partea nostra potu satisfacé. Este inse parte insemnata din ele, care parte nedeschide ocaziune de castigu, parte ne pune sórtea nostra in man'a nostra. Ne dau autonomiã bes. Besceric'a nostra este egalu indreptatita cu celelalte bescericé din patria. Se lucramu pentru imbunatatirea starii bescericesci, se ne infiintiamu scóle cu invetiatori harnici, in cari se se propuna cu deosebire mat. istor. nat. chemiã si fisica. Se crescemu publicisti nu multi la numeru, dar' multi la cunoscintie si lucrari pentru binele publicu. Se ne ingrigimu de midilócele pentru crescerea unor artistii, maestri, comercianti. Se ne ingrigimu de o administrare prompta si drépta, se inaintamu bunastarea materiale. Asia conlucrandu cu poteri unite leali catra tron, cu incedere in regimu, vomu preface acestu districtu in paradisu. Se ne punemu de devisa: unum faciendo et alterum non omittendo si asia pre acesta cale se procedemu inainte.

Dupa aceea se comunicã ordinatiunea ministrului de interne memorata mai sus, se ceti instructiunea in privintiã pregatirii la alegere si se provoca comitetulu se pasiesca la alegerea comitetului centralu.

Inainte de a pasi la alegere se facu propunere motivata din partea dlui Ioane Florianu, ca dupace legea electorale e atatu de nefavoritória se se róge Maiestatea Sa se de pentru Transilvani'a alta lege electorale, apoi ca totusi se nu se póta dice, ca facemu opusetiune, se se faca pregatirile de alegere. Propunerea acest'a a datu ansa la o desbateré seriósã.

In urma s'a decisu: se se faca o reprezentatiune la Maiestatea Sa, in care se se arate nefavorulu legei electorali facia cu poporulu, care póta sarcinele publice. — Presidiulu si notariulu au sustienutu, ca se se indrepte acest'a reprezentatiune la regimu, inse comitetulu a decisu, ca dupace regi-

mulu actuale e esitu din majoritatea dietei, nu se póte nemica spera dela elu, de aceea trebuie indreptata catra Maiestatea Sa.

Dupa aceea s'a alesu comitetulu centrale.

Unu ce interesantu a fostu si comunicarea presidiului despre sosirea mai multor legi venite mai tote in limb'a maghiara. — Comitetulu a pretinsu, ca dupace noi nu scimu limb'a maghiara, se exopereze presidiulu tramitarea acelor legi in limb'a romana, ca se le precépa fiacare, si se-si póta esprimã multiamirea pentru cele bune, si dorerea pentru cele nefavoritorie. Celelalte obiecte, de si forte numerose, suntu mai multu de interesu locale. — S.

Dare de séma sasésca.

Deputatulu sasu alu Sibiului, senatoru Gustav Kapp inaintea alegatoriloru sei adunati in cas'a sfatului din Sibiu dede in 2 Februaru séma cu tota fidelitatea despre luptele si rezultatulu lor in diet'a din Pest'a. Reportulu lui e forte difusu. Arata inse o profunda durere despre scisiunea sasiloru si dice, ca nu era nici unu prospectu de reesire, de rezultate de asi sustiené tote drepturile, pentru ca incordarile majoritatii de a nivela si centralisa totu nu luã privire la pretensiuni; de aceea cadu si dreptulu alegerei comesului si alu tribunalului apelativu.

Despre legi si anumitu despre legile contributiunii dice, ca cu pucine modificatiuni ele remasera totu cele introduse de absolutismu, pana candu se va reforma sistem'a contributiunii dupa ce va trece unu siru de ani. Contributiunea pe casa in orasie inca s'a mai maritu. Introducerea obligamintei la armarea generala maresce puterea armata a statului si aduce in vietia armarea tieri. Servitiulu s'a maritu cu 2 ani, inse timpulu activu de servitiu s'a redusu dela 8 ani la 3 ani, cea ce pentru economiã de campu era de doritu. Intielegintii june se da servitiu voluntariu de unu anu. Propunerea lui ca toti studentii fara osebire se capete favóre de a fi unu anu in servitiulu activu nu s'a primitu.

Despre uniune. Legea detaiata a uniunii Transilvaniei cu Ungari'a afara de maghiarii din Transilvani'a n'a multumitu pe nime, pentru ca n'a respectatu relatiunile speciale ale Transilvaniei recerute si in legea din 1848.

„Legea de nationalitati ne iea si noue sasiloru dreptulu de a ne folosi de limb'a nostra in comerciulu internu si esternu: asemenea si romaniloru dreptulu lor de limba, care l'au exercitata una serie de ani, dreptulu de a se servi de limb'a lor in comerciulu oficialu. Dupa legea acesta limb'a interna in municipale sasesci, care a fostu german'a, de aici incolo o se fia totu limb'a ungrésca, ma si concessiunile ce da legea acesta celorlalte limbe suntu de acea natura, incatu se potu relua, candu voru vré. —

Legea uniunii nu coresponde nici legiloru din 48 nici apromisiuniloru celoru solenele facute de atunci incóce din partea factoriloru legislatiunii. Ea lasa unu siru de cestiuni nedeslegate si ne espune ér' la provisoria, care ne apasa de 20 de ani si care le-a luat si dreptulu de alegerea comesului exercitatu de 400 ani. Dovedesce apoi luptele lui Rannicher, Binder si Eitel in caus'a acest'a, ca ei au aparatu si n'au lasatu din mana cu nici o ocaziune drepturile cuvenite poporului sasescu. In fine demascandu opositiunea lui Bömches reflecta, ca nu le-a remasa alta, decatu ca cu poteri unite se lucre, ca se-si apere conditiunile de existintia; — ei se dovedesca unanimitate, si ca suntu civi de statu credintiosi, ca nu ceru imposibilitati, dar' inse se se unésca cu totii la lupta spre a sustiené cele mai scumpe bunuri ale poporului sasescu. O placere extraordinaria a casiunatu la sasi incuragiarea acesta, vedindu, ca deputatii lor n'au datu nici unu dreptu din mani si ori candu si ori unde li au rezervatu drepturile. — Sasii in adeveru, ori candu le sosese vreo mesura in contra drepturiloru avute, facu rezervarile de dreptu la protocolu in contra, si numai dupa aceea se supunu fortii. Asia rezervari la protocóle! chiaru si prin comune, in contra legiloru venite in prejudeciulu drepturiloru avute!! —

O multumire generala primi deputatulu Kapp pentru credintiosa luptare, fara reserva, pentru drepturile mandatariloru sei. —

In cauz'a procesului cu pronun-
ciamentulu.

Suntu vreo 6 septemane, de candu Mai. Sa imperatulu si mare principele nostru cu vocea sa prea inalta a trasu dunga preste crim'a ce se impu-
ta de o camdata la 7 blasiani si redactoriului acestoru fôie, pentru pronunsiamentulu dela 15 Maiu. Amu disu „deocamdata“, pentru ca dejudecarea si condamnarea acelu optu insi nesmentitu avea se traga dupa sene urmarirea tuturoru celoru presenti la facerea lui, cum si a tuturoru subscrietoriloru, — ma eventualu pôte si pedepsirea multa mai severa a celoru, ce au facutu legile, a caroru dorire erá materi'a crimei impu-
tate urditoriloru si publicatoriloru pronunsiamentulu.

Unu procesu monstruosu, pana aici necunoscutu in analile justitiei transilvane — ori catu de in apoi a statu ea canduva, nu dela idealulu justitiei, ci numai dela justiti'a altoru staturi, — erá se se pertracteze la tribunalulu exceptiunala din M. Osiorheiu. Intieleginti'a romana din Ardélu, de nu tóta, securu in partea ei cea mai mare, pusa pre banc'a acusatiloru pentru opiniunile si dorintiele sale politice si nationali intru o cetate cu opiniuni politice cu totul opuse, — fili de celi mai ales ali natiuniloru sorori lunga eli cá marturi, eventualu inculpati si condamnati pre urm'a lor. . . . Ci nu urmarimu icón'a mai incolo, de o parte, pentru ca atata miseria ajunge spre caracterizare, ér' de alt'a, pentru cá nu cumva pre candu facu o scurta reprivire asupra procesului aceluia, se-mi impu-
taneva, ca asi fi venitu in conflictu cu starea, exceptiunala, vreamu se dicu constitutionala, a tieriei nóstre.

Ci Mai. Sa n'a suferitu cá atatia supusi de celi mai credentiosi se pôte séu se fia espusi a portá cu timpu not'a criminalitatii pentru opiniuni si dorintie de cele mai indreptatite. Deci intru dreptatea sa egala pentru toti a taiatu capulu monstrului.

Asia procesulu judecandu dupa impartasirile diuerialoru este aruncatu la o parte pentru tôte timpurile, si atatu celi 8 individi periclitati mai de aprópe, catu si sutele ori pôte miiiele de individi romani, sasi si maghiari amenintati in lini'a a dóu'a, ar' fi se fia mantuiti pentru totudéun'a, — ca monstrulu a cadutu de man'a imperatului!

Incetandu viéti'a procesului aceluia, nu i potu dice ultimulu „vale“, fara se amentescu incai datele cele ce se publicá si in timpul libertatii, de care ne bucuramu.

In cauz'a pronunsiamentulu s'au ascultat la M. Osiorheiu 30 de persóne, 3 in Blasiu si un'a in Reginu: sum'a 34 persóne. — Trei citati nu s'au prezentatu, fiindu morti cu 1—3 ani inainte de urdirea pronunsiamentulu.

Cercetarea speciala cu celi 7 blasiani s'a facutu in Blasiu, cu redactoriulu, care fú citatu la M. Osiorheiu, din cauz'a de bóla in Brasiovu.

Unulu dintre citati, studentulu G. Brateanu (carele n'a participatu la adunarea, unde s'a facutu pron.), candu cu a dóu'a citatiune a fostu detienutu in temniti'a din Osiorheiu — pentru ce, nu se scie, — inse crediu, nu pentru aceea, ca numele densusului se scrie cu literele, cu cari alu marelui patriotu de preste Carpati; ca pronunsi'a e alt'a. —

Urditorii pron. n'au provocatu nici indemnatu pre nime, cá se primésca si subscri aacésta manifestare de opiniuni a lor.

Si déca pronunsiamentulu totu s'a subscriu de partea mai mare a intielegintiei romane, cauz'a este, ca intieleginti'a romana a reafatu intr'ensulu opiniunile si dorintiele sale.

Eli candu s'au vediutu incriminati, si-au disu siesi si judecatoriei: „nu amu comisu nici una crima“, „nu amu avutu nici umbra de propusu reu“ — si au asteptatu se védia: ce va dice justiti'a.

Nici directu nici indirectu nu a cerutu ei sistarea procesulu, nici a lucratu intru aceea, cá altu cineva se céra pentru densii, ci au asteptatu se védia; ce va dice justiti'a.

Altele alta data. —

MULTIAMITA PUBLICA.

Rosi'a de munte 31 Ian. 1869. Inainte de acésta cu 2 luni unu cane turbatu a muscatu pe mai multi individi din opidulu nostru, care impuse de grigia pe locuitorii acestui opidu, inse la energiós'a intrevenire a d. submedicu localu Simeone Caianu, care cu o neobosita diligintia concurse spre curarea celoru vulnerati, astadi suntemu in acea placuta stare, in, catu potemu anun-

cia, ca toti cei muscati suntu perfectu vindecati. Totu acestu domnu submedicu in anulu trecut do-
vedi intru curarea morbulu numitu tifusu cele mai eclatante rezultate, incatu astadi multi suntu, cari si multiamescu energiósiei sale intreveniri viéti'a, pentru care primésca si cu acésta ocaziune cordial'a nóstra multiamita, si adenca recunoscintia. —

Mai multi.

Protestulu Teusianiloru.

Marita deregatória comitatensa!

In 26 Ian. a. c. venindu porunca dela domnulu jude cercuale Vas Miklos, cá fiacare se se afle de facia la alegerea judelui si a celoralalti oficiali comunali ne-amu astrinsu pre óra pusa si noi, si dupace ne-amu adunatu in cas'a otarita pentru alegere mai pre urma sosindu si d. jude cercuale dimpreuna cu adiunctulu seu, dupa pucine, ne spune ca au venitu pentru schimbarea oficialiloru comunali si aici mai antaniu vine a se alege judele comunale.

D. adiunctu cetesce list'a candidatiloru, din care amu vediutu insemnati de candidati pe 5 insi si adica celu d'antaniu jidovu si cialalti patru toti unguri, éra dintre **romani nici unulu.**

Aici avemu de a insemna, ca in comun'a nóstra suntu 420 de locuitori cu dreptu de votisare, dintre cari 300 romani, 120 unguri si jidovi. Dupa acesta consemnare audiendu cetinduse susu laudat'a candidatura amu intrebatu: ca pentruce se intem-
plá si acum, de nu s'a candidat dintre noi nici unulu, la acésta ne a respunsu dlu jude cercuale, ca candidarea se tiene de dreptulu seu; la acésta amu reflectatu, ca noi nu credemu se aiba atare dreptu, catu din 300 de romani se nu candideze nici unulu, ér' din 126 unguri-jidovi se candideze 5. La acést'a ne-au respunsu, dandu din umeri, dupa care noi indignati preste mesura, mai rogan-
dulu inca odata, cá se puna si dintre noi verunulu, si nevrendu, mai poftindu, ca acést'a se se id la protocolu, amu parasitu alegerea cu o adeverata indignatiune si machnire.

Din acestea motive noi mai diosu insemnati, ne luamu indrasnéla a intrebá, ca cum pôte acést'a se mérga asia? Si cu totu deadinsulu a ve rogá, cá se ni se faca destulu, ca-ci la din contra nu vomu intrelasá de a aduce lucrulu nu numai la cunosinti'a inaltulu guvernulu si ministeriu, dar' chiaru si pana la Maiestate, cá se se véda simtiulu de dreptate, de care se conducu ómenii.

Deci, cá se nu se dè locu la astfelu de lucrare, subscrisi se róga, de prea onort'a deregatória comitatense, cá intregu actulu alegerei susu pomenite se'lu dechiareze de nevalidu, si se ordoneze o alegere nóua, inse cu acea aspra dogenire, cá se nu se calce in petióre si drepturile cele mai sante ale nóstre. —

Teusiu 26 Ian. 1869.

Gregoriu Serbu m/p.,
parochu rom. gr. cat.

Iacobu Ratiu m/p.,
inv. rom. gr. cat.
(Urméza 167 subscrieri.)

Cronica esterna.

ROMANIA. In 24 Ianuariu in siedinti'a adunarei deputatoru presiedintele ministru dechiara inaintea camerei, cumca in cauz'a partiteloru, din cari una vré se intrebuintieze pe ministeriu cá instrumentu de resbunare in contra celeilalte, de care se plangea in cursu de 2 ani, ér' alta partita voiesce, cá ministeriulu se fia supusu orbesce la vointi'a ei: asia ministeriulu nu pôte face nici o miscare, pentru ca se nascu indata interpelatiuni de discusiuni, si acésta este una din cauzele cele de capetenia, care a decisu pe ministeriu a róga pe Domnitoriulu se i primésca demisiunea si ca pe cata vreme ministrii nu potu primi a juca rolulu nici de gade nici de sclavi suntu nevoiti a se retrage, insista, ca are a depune in aceea di demisiunea in manile Domnitoriului.

In siedinti'a din 25 dechiara ministru primariu, ca Mari'a Sa a insistatu pe langa cabinetu se si retraga demisiunea si se faca unu nou apelu la patriotismulu cameriloru. Dsa dar' róga in numele cabinetulu pe adunare a le dá unu votu de incredere séu de neincredere, a le declará déca le voru sustiené séu nu actele dloru, acte care suntu fórtre grele.

Adunarea suspinde siedinti'a spre a se consultá, la deschidere d. Chitiu dice, ca in urm'a declaratiunei dlui ministru, dsa crede, ca e organulu nu numai alu maioritatii, ci alu intregi adunari,

candu constata, ca concursulu adunarii n'a lipsitu nici odata acestui ministeriu; camer'a totudéun'a a votatu bugetele scrupulosu, ér' nu in blocu si apoi si in tôte celelalte privintie camer'a a datu continuu concursulu seu si se mira de incidentulu acést'a, precum s'a miratu si eri, ca-ci nu vede care suntu cauzele retrageri ministeriului din partea camerei; déca suntu óre care cauze intime ale ministeriului, se le spuna; prin urmare dsa crede, ca camer'a nu pôte face, decatu declaratiunea, ca dens'a ei va dá concursulu seu francu si leale, pe catu elu se va mantiené in paz'a legiloru si ministeriulu se iea actu de acésta declaratiune a maioritatii camerei.

D. primu ministru dice, ca cerendu increderea adunarei, n'a avutu intentiunea de a rapi unu votu spre a poté apoi calcá legile, care suntu sante pentru dloru scl., ei crede, ca va lucrá mai repede, ca va votá mai rapede unele proiecte de lege, care nu potu suferi cea mai mica intardiare. Fiinduca d. Brateanu tace si tacerea e unu consimtiementu, dsa declara dara, ca cauz'a este, ca d. Brateanu siefulu, maioritatii camerei, a declarat, ca nu mai pôte comptá pe maiorite si decatu a vedé sosindu relele ce li s'au espusu, dloru au creditu, ca facu mai bine se se retraga.

Ca maioritatea actuale a cugetatu bine, candu a datu increderea sa ministeriului actuale si ea i o mantiené nestramutata pe catu timpu elu nu se va departá de program'a sa. D. Chitiu se adresésa catra minoritate si i spune se nu faca procesulu maioritatii, ca-ci in curendu pôte tier'a va pronunsiatia sentinti'a sa in acestu procesu si nu se scia déca ea va fi favorabile minoritatii.

D. primu ministru dice, ca se facu procese intre maioritate si minoritate si positiunea cabinetulu nu se limpediesce.

Dupa mai indelunga discusiune si dupa ce I. Brateanu se dechiara, ca are incredere in ministeriu si ca nui voiesce caderea, ci numai declina ori ce responsabilitate pentru faptele lui: asia ministru presiedinte róga pe adunare a confirma votulu acésta; si adunarea cu 89 de voturi in contra la 4 si 6 abtineri dechiara, ca acestu ministeriu are increderea sa. Dlu ministru primariu multiumesce camerei pentru votulu de incredere, asecurandu-o, ca prin votulu de facia ministeriulu n'are intentiunea de a ascunde fapte ilegale, si candu din gresiala va face o fapta ilegale, elu este la dispositiunea camerei si va indrepta gresialele ce ar' comite. —

— Societatea romana de arme, gimnastica si dare la semnu s'a restauratu. Presiedinte a remasu d. V. A. Urechia si s'au alesu 5 membri: Maioru Crutiescu, C. Buholtieru, C. Rubescu, Dr. Maldarescu si Garleanu. Dlu Ilie Macelariu la propunerea d. Oresianu s'a primitu de membru onorariu alu societatii pentru meritele in cauz'a nationala.

Presiedintele multiumi in fine pentru incredere, dicundu, ca vede unu auguru favorabile in coincidinti'a dietei acestia cu 20 Ian. 1869, candu d. Mircea trecundu prin Moldov'a spre a inchia tripl'a aliantia cu domnulu Moldovei si Jagelo alu Poloniei, vede o grupa de sateni intrecunduse suptu murii unui orasiu la tragere cu arculu.

Ce faceti voi acolo? Intrebá Mircea.

Invetiamu a face slovele, cu care M. S. Vod'a se scrie dusmaniloru Domnie. . . .

Se ne deprindemu, domniloru, cá tieranii lui Mircea, a face si noi slovele, cu care domnitoriulu Romaniloru se póta scrie celoru ce ar' fi uitatu pre tieranii lui Mircea, si intre se traiésca Domnitoriulu si Romani'a se fini actulu. . .

Craiova in Februariu 1869. Ne aflamu in lun'a a dóu'a din anulu curente, si inca nu suntemu scapati de acelu flagelu, ce se numesce la noi „posta straina“. Conventiunea postale internationale s'a inchiatu inca din Iuniu an. tr.; ea s'a subscriu, s'a ratificatu, ratificatiunile s'au schimbatu, aplicatiunea ei se pune la 1-a Ianuariu a. c. Ce pedeca s'a mai ivitu in aplicarea ei, nu scimu. Destulu, ca la noi in Craiova totu mai functionéza inca si acum o posta straina, si acea nu oficiale, ci privata, care ne iea de fiacare epistola pana la fruntaria si vice versa, cá porto simplu, cate 1/2 sfantiu. Apoi lucru neaudit: candu primimu o scrisória cu recepise care, firesce, trebuie se fia platita de unde vine, noi aici mai platimu inca odata tax'a acelei recepise. Nu e mirare dar' ca austriaculu, care tiene acea posta, de pucini ani, (de vreo 6) si-a cumparatu o mosia din venitulu ei. Si déca o va mai tiené, preste pucinu si va cumpará alt'a. Acést'a cu pagub'a atatu a statului romanu in genere, catu si cu a particulariloru in specie. Tacundu de impregiurarea, ca numit'a posta nu transporta nici pacheturi, nici gropuri cu bani

ete., ne avendu garantia pentru unele că aceste. Ce dicu transporta, numai espedița, ca-ci ea nu este altuceva, decatu unu biurou de espeditiune, fiinduca transportulu se face totu cu post'a romana. Apoi candu vremu că se ne aducemu d. e. vreo carte dela Vien'a, séu dela Parisu séu altu ceva, pachetulu cade in man'a unoru comisionari ebrei, si atunci ne consta porto mai multu decatu pretiulu obiectului.

Din tóte aceste ne credeamu scapati la 1-a Ianuariu a. c., candu s'a aplicatu conventiunea telegrafica internationale. Dar' nu. Ce probéza acést'a, decatu ca guvernulu nostru trebuie se fiaintru tóte mai — tardiu — cá altele. Acést'a mai probéza inca si aceea, ca la noi, candu se schimba unu ministeriu, tóte lucrurile se intorc pre dosu; ca cu destituirea dlui I. Falcoianu fostului directoriu alu telegrafului si posteloru, aplicarea conventiunei postale internationale inca s'a poticnitu. Si d. Cociu noulu directoriu, séu nu scie de unde se apuce lucrulu; séu ca elu, de candu a intratu in functiune „dorme“ preste caus'a acésta cum suna proverbiulu pe aici. Quid quid sit, publiculu ce are de a face cu strainatatea e satulu de suferintie. Elu astépta usiorare; ba chiaru o pretende acést'a, in interesulu seu si in interesulu comericiului. Si mai vertosu, ca acum nici post'a romana, dela unu timpu órecare, nu mai primesce gropuri cu bani nici scrisori de valóre pentru strainatate. Cu abonamentele la diurnale inca ne aflamu in cea mai mare confusiune; pentru ca la acele, cari nu ne vinu pre la Bucuresti, trebuie se le platimu de osebi porto dela fruntaria incóce, si nici asia nu vinu regulatu.

Lucrulu devine cu atatu mai penibile, cu catu ca, nici „Monitoriulu“, nici celelalte diurne romanesce nu ne informéza despre densulu, cum stá. Nu, pentru ca nu le ajungu colónele cele mari spre a se certá intre sene. — Nu le ajunge timpulu spre a se frecá in lupte sterile si nefolositorie nici sie, nici publicului, care acum s'a invetiatu a nu mai pune nici unu temeiu pre ele; avendu cu totii o cinta unica inaintea ochiloru, cint'a — romanismului. —

Conflictulu. „Neue fr. Presse“ are unu telegramu din Athen'a 3 Febr., care anuncia, ca regele primindu demisiunea min. Bulgaris a insarcinatu pe deputatulu Zaimis cu compunerea unui nou cabinetu, in care Deljannis nniculu din ministeriulu trecutulu primi afacerile din afara si acestu cabinetu se dechiará, ca va primi declaratiunile. Poporulu inse amenintia si cere rechiamarea min. Bulgaris. —

Corespondinti'a italiana in telegramu dela Athen'a dice, ca nu a succesu combinatiunea unui ministeriu. Dela Parisu se telegraféza, ca déca dupa alte trei dile concese nu va da Greci'a respunsu, ca va primi séu nu dechiaratiunea confertintiei: atunci a dóua di conferinti'a se va intr'uni si va decide, déca se mai póte prelungi terminulu, pana candu va succede cabinetului Greciei compunerea unui ministeriu. Totu odata sosi scirea dela Parisu, ca regele Greciei Georgios pregatesce unu manifestu catra poporu de cuprinsu, ca Greci'a e silita pentru momentulu de facia a nu se opune poteriloru, cari altufeliu o parasescu. Inca nu se scia dara, déca va urma resbelu ori impacare din conflictulu acesta. —

Athen'a 6 Februaru. Printr'o epistola autografa imperatorele Napoleonu si Alexandru invita pe regele Greciei a primi otarirea conferintieloru. Regele se afla in neputintia de a formá noulu cabinetu, ca-ci nimeni nu primesce a aderá la protocolu. Poporulu cere cu mari strigari pe Bulgaris. Regele tractéza pentru reintrarea la putere a ministriloru demisionati. —

Novissimu. „Ung. Lloyd“ repórta, ca romanii ardeleni dederu unu memorandu contelui Beust, in care protestéza in contra propuneriloru redicate din partea maghiariloru asupra romaniloru austriaci. — Klapka tramise din Nizza reportulu la alegatorii sei din Temisiór'a. —

Varietati.

† Ladislau Vajd'a de Soosmezó, secretariu r. guberniale, aduce in numele seu, precum alu unchiului seu Gabrielu Vajd'a, alu lui Alexandru Fo-

lioviciu, conceptistu r. guberniale, sociei acestui'a Irin'a nascuta Lazaru, fratiloru sei Nicolau, Albertu, si sororei sale Victoriei, la cunoscentia p. t. amici si cunoscuti, trist'a si durerós'a scire despre trecerea din viétia a multu iubitului loru frate, unchiu si cumnatu Ioane Gabrielu Vajd'a de Soosmezó, fostulu r. casieriu alu bancei austriace, carele in anulu etatei de 59, dupa o bóla grea si indelungata, proveditu cu St. Taine, luni 20 Ian. (1 Febr.) 1869 la 2 óre pe nópte au adormitu in Domnulu.

Inmormentarea se va face Mercuri in 3 Febr. la 9 óre dupa amédi din locuintia in strad'a Cisanadiei Nr. 167, in cemeteriulu gr. or. din suburbu Josefstadt, la care toti amicii si cunoscutii suntu cu onóre pofiti. Fia'i tierin'a usióra! — (T. R.)

† Georgiu Muresianu, filiulu poetului nostru repos. Andreiu Muresianu, dupa cum aflamu din unu telegramu din Caracalu, a trecut in etate tenera la cele eterne, lasandu pre obidat'a mama si sora. Densulu functioná in anulu trecutulu cá colaboratoru la acésta fóia, dupa aceea patru luni cá procuroru de tribunalu alu romanatiloru. Eri se dedura remasitiile sale pamentesci, sub ingrigirea duiósei sale mame pamentului in Caracalu. Fia'i tierin'a usióra! — (T. R.)

— Ministrulu de culte baronulu de Eötvös s'a dechiaratu catra min. comunicatiunei c. Mikó, candu porni acesta la Clusiu asia: „Poti duce clusianiloru imbucuratori'a scire, ca voru avé o universitate mai curundu decatu cum credu ei.“ — Óre pe noi cine ne va asecura macaru pentru academia de drepturi? —

— „Kr. Ztg.“ scrie: Metropolitulu Vancea a monitatu (!) pe preotii subordinati dela agitatiunile politice. — Din contra primatele Ungariei a provocatu pe preotii catolici chiaru la agitatiuni. —

— In Brasiovu veduramu pe la St. Nicolau unu semnu de curcubeu, acum „Curierulu din Iasi“ ne spune, ca acolo inca s'a vediatu acestu fenomen, ad. unu curcubeu in 8 Ian. pela 11 óre. —

— „Igazmondó“ relatéza din Seplacu, ca unu soldatu dimisonatu fú batutu de solgabireu cu 25 de betie, pentru unu crucieriu ce nu'lu platise la unu boltasiu. —

— Rószá Sándor, din prepusu, ca e partasiu la band'a de hoti, se arestá in Segedinu. —

— „Herm. Ztg.“ numesce pe „Magyar Polgár“ fabrica de mintiuni, pentruca in ajunulu alegeriloru adia pe romani in articuli incepetori si in rubric'a diverseloru ii face conspiratori si gonitori de metropolitu. Cea mai mare nebunia din saculu mintiuniloru o aduse cu relatarea, ca se astépta dela directiunea academiiei de drepturi din Clusiu, cá se moniteze pe juristi a se retrage cu totulu dela agitatiunile alegeriloru. Inse acésta o face numai, pentrucá indata dupa aceea se se apuce de directiunea academiiei de drepturi din Sibiu, pe care o invinui, ca a concesu juristiloru romani a tienie adunari daco-romanesce, la cari ieau parte si studentii mai maturi din gimnasiu. Aceste minciuni ale lui „Magyar Polgár“ le spala o péna aspra cu marturisirea, ca juristii din Sibiu de orice nationalitate se ocupa cu studiulu intr'unu modu demnu de imitatu si exemplariu. Juristii romani se aduna dimpreuna cu unii gimnasiali la deprindere in cantulu musicalu, care nu e secretu, ei póte lua parte veri si cine fara destingere de nationalitati. Dar' „M. P.“ timbréza aceste adunari de „conventicule pentru propagand'a daco-romana“. Apoi lasa in vóiea lui „M. P.“ se se decoreze pentru acésta defaima cu unu epitetu din cele mai meritate. Spalá arapulu se se faca albu. —

— In Mediasiu in sal'a redutei se tienie in 13/25 Februaru in folosulu Reuniunei filiale a femeiloru romane curatu nationale cu intrata de 1 fl. de persóna si 2 fl. de familia unu balu filantropicu. Frumósá e concordia, — care prin reuniuni se consolidéza. Femeile se lucre pentru concordia barbatiloru, atunci vomu fi fericiti in intreprinderi folositorie! —

— „FAMILIA“ cunoscut'a fói'a pentru beletristica, sciintie, arte, viétia sociala si moda, care pe langa acésta aduce si portrete si alte ilustratiuni, cuprinde in Nr. 3 din a. c. unu articulu despre romanii si locuitorii vechi din Litvani'a; una novela de E. M. Oettinger, finea, de I. G. Baritiu si portretulu domnului Munteniei Radu-Negru; serbarea anului nou in Vien'a; mai multe noutati interne si esterne si gacitura numerica.

„Famili'a“ in Nr. 1 apromite tabloulu de premiu, care representa scen'a acea sublima, in care

mam'a lui Coriolanu, gloriós'a Veturi'a, dimpreuna cu alte matrónne romane esise inaintea filiului seu Coriolanu, care luase arm'a cu inimiculu in contra patriei sale, si i adresá cuvintele cele clasice la portile Romei: „Inainte de a te imbraciosia, vreau se sciu, déca stau in faci'a cu filiulu meu séu cu inimiculu patriei mele“, denegandu'i imbraciosiarea pana i va da respunsu. Coriolanu vediatu famili'a si alte matrónne prosternute la pitiórele lui cu anim'a sfasiata, invinsa de amórea loru de patria si natiune, respunse: „Mama, ai salvatu patri'a, dar' ti ai perdutu filiulu“. Acestu tablou cá productu alu genialitatii d. Kolartz din Vien'a se va espeda in 1-a Fauru, candu se voru tramite si celelalte tablouri prenumerate. Sexulu nostru frumosu are a-si gratulá de acésta fóia. —

Portretele lui Hor'a, Close'a si Crisianu cu mari sacrificia facute pentru litografarea loru voru fi in scurtu gata si se voru vinde doritoriloru de ale avé. D. Ioane Costande pictoru academicu si profesoru de desemnu la Teresianu din Sibiu va provedé pe doritori cu aceste portrete cu pretiulu, pe care 'lu va insciintia. —

— (Statisticu.) In anulu 1868 dupa registrele civile cele mai exacte ne aduce „Curirulu de Iasi“ o comparatiune a nascutiloru din Iasi, cari au fostu 2933 copii; 1488 de sexulu barbatescu, 1445 de sexulu femeiescu. Intre acestia se aflara 233 din parinti nelegitimi, adica a 5 parte din nascuti suntu nelegitimi si apartinu de populatiunea crestina! Dintre nascuti suntu 1018 ortodoxi, 49 catolici, 29 luterani, 8 armeni si 8 lipoveni, ór' israeliti suntu 1821, prin urmare israelitii crescú cu 25% mai tare decatu celelalte rituri, ca-ci israeliti s'au nascutu mai multi cu 709. Casatoriti fura 630, dintre cari 334 numai israeliti, prin urmare cu 6% se casatorira mai multi israeliti. Murira in totu anulu 2801; 1510 barbati, 1291 femei. Copii dela anulu anteiu pana la 7 murira mai multi ad. 1282. Intre morti se afla crestini de tóte ritele 1579, dar' israeliti murira mai pucinu in proportiune, numai 1222, adica numai 44% pe candu crestini murira 56%. Dupa aceste date scóse de d. A. Pilescu, déca va progresa totu asia proportiunea, voru remané Iasi in finea fineloru numai Canaanu israelitiloru. Dar' comisiunile sanitare ar' trebui se cerce, unde diace acestu reu si aflandu'i sorgintea se'lu repareze. —

— *Sacrificiale resbelorú in coi de pe urma* 15 ani se specialiséza in urmatoriulu modu: resbelulu din Crimea a costatu 794.991 ómeni si 8500 milióne de franci; resbelele italiene 45.000 ómeni si 1500 mil. fr.; Schleswig-Holstein 3000 ómeni si 180 mil. fr.; resbelulu nordamericanu 519.000 ómeni si 11.000 mil. fr.; resbelulu din 1866 45.000 ómeni si 1650 mil. fr.; espeditiunile diverse 65.000 ómeni si 1000 mil. fr.; in totalu 1.742.990 ómeni si 47.830 milióne de franci. —

Nr. 112/crim. 1869.

2—2

PROVOCARE.

In contra acelu'a, — pre care adunanti'a tractului protopopescu greco-catolicu a Faragaului, prin decisiunea sa din 19 Decembre 1863, si la alesu de plenipotentiatu pentru „Convictulu Tractului Faragau“, edificandu in Blasiu, — s'a introdusu cercetare criminala, si sub decursulu acestei cercetari s'a ivitu dubietate in privinti'a acuratei si conscientiosei manipulari a baniloru incursi; deci, in interesulu acestei fundatiuni sunt provocati toti aceea, cari au subscrisu ori platitu bani spre acestu scopu, cá sumele de densii subscrise ori platite, se se grabésca pana in finea lunei lui Fauru a. c. a le face cunoscute subscrisei judecatorii prin relatii netimbrate, cu atatu mai vertosu, ca-ci la din contra numit'a fundatiune usioru se póte periclitá.

Dela judecatori'a nobilului comitatu a Clusiu-lui, cá foru penale. —

Clusiu in 25 Ian. 1869.

Adalbert Kozma,
jude investigatoriu.

CURSURILE

la bursa in 9 Februaru 1869 sta asia:

Galbini imperatesci	—	5 fl. 69	cr. v. a.
Augsburg	—	118 „ 50	„ „
London	—	121 „ —	„ „
Imprumutolu nationalu	—	61 „ 80	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	61 „ 80	„ „
Actiile bancului	—	688 „ —	„ „
„ creditului	—	269 „ 80	„ „